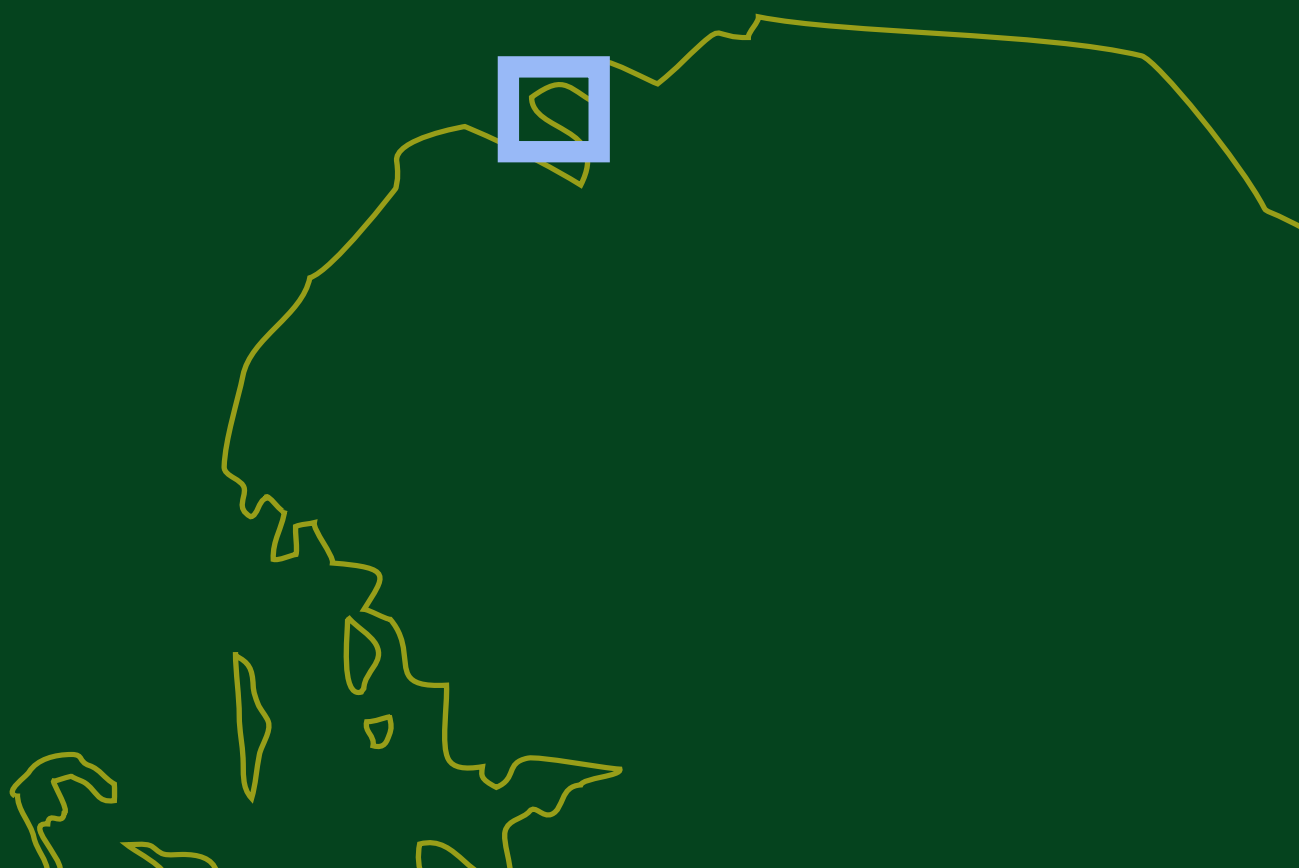

ONSEVIG LANDSBYPLAN

TEORI OG METODIK

2010

BAGGRUND OG FORUDSÆTNINGER

Kvalitetssikring af helhedsplanen

Trine Uhrskov
Proceskonsulent og Psykolog

Henriette Spandet
Landdistriktskonsulent og B.A. i antropologi.

Poul Henrik Harris
Journalist og formidler

Jens Rørbech
Adj. professor, dr. techn.

Bue Beck
Arkitekt

Niels Bruhn
Revisor og Økonom

Landsbyen Onsevig
Carl Madsen
Telefon: +45 4046 3034
Email: carl.madsen@pg.dk

Projektsekretariat
Philip Rasmussen
Telefon: +45 5137 6980
Email: pr@philiprasmussen.dk

Baggrund

Landsbyen Onsevig startede i 2007 overvejelserne om landsbyens fremtid. Anledningen var stormfloden i november 2006, som gjorde det nødvendigt at se fremtiden i et nyt perspektiv. Efter anbefaling fra Lolland kommune, blev der etableret en landsbyforening, således at beboerne kunne tale med en stemme.

Finansiering

Landsbyen Onsevig og DONG Energy har hver bevilget penge til at gennemføre processen.

Helhedsplanens organisering

Bestyrelsen for Landsbyen Onsevig har koordineret arbejdet med bistand fra arkitekt Philip Rasmussen, der blev udpeget til helhedsplanens projektleder og hovedrådgiver. Efter ønske fra beboerne er der nedsat arbejdsgrupper, der har haft et bestyrelsesmedlem som formand - med det formål at sikre koordineringen. Herudover at Marianne Øst, der er medlem af bestyrelsen for Landsbyen Onsevig bistået sekretariatsfunktionen.

Processen

Helhedsplanens fundament er udviklet på åbne beboermøder, hvor det er drøftet hvilke emner der skal prioriteres højest. Med dette udgangspunkt har beboerne nedsat en række arbejdsgrupper, som har været åbne for alle. Arbejdsgrupperne har efter behov indkaldt særlig faglig ekspertise, når der har været forhold som arbejdsgrupperne ønskede særlig belyst. En arbejdsform der dels har sikret et højt ajourført fagligt niveau, men som også har medvirket til den gode proces:

Arbejdsgrupperne har ikke været henvist til gisninger, men kunne vurdere forholdene ud fra facts. I slutprocessen har bestyrelsen haft til opgave at koordinere arbejdsgruppernes arbejde, med særlig henblik på de felter, hvor der kunne være modstridende ønsker. Det viste sig at være en overkommelig opgave, da der kun var to mindre spørgsmål der skulle håndteres. Der var ellers lavet en mere omfattende beredskabsplan for hvordan sagerne skulle tilbage til arbejdsgrupperne, der om nødvendigt også skulle mødes for at afveje synspunkterne. Dette viste sig ikke nødvendigt.

Formidlingen af finpudsningen af helhedsplanen

Slutformuleringen af helhedsplanen skete ved et beboermøde i juli 2009 med en god deltagelse. Herefter blev der koblet journalist og grafiker på at formidle beboernes vision, således at der fremkom et slutdokument, som basis for det videre arbejde - dels i landsbyen og dels i samarbejde med omverdenen.

TEORI OG METODE I UDVIKLINGEN AF ONSEVIG HELHEDSPAN

Vestlolland og herunder Onsevig er stærkt præget af de generelle problemer, som landdistrikter og specielt udkantsområder lider under; befolkningstilbagegang, høj gennemsnitsalder, dalende skattegrundlag, stor arbejdsløshed og stigende sociale udgifter. Nærværende projekt er med sin lokale forankring et rigtig godt bud på, hvordan man skaber en langsigtet bæredygtig og helhedsorienteret udvikling i Onsevig.

Samfundsvidenskabelig udviklingsteori påpeger vigtigheden af lokal forankring og såkaldte "bottom up" processer. Flere antropologer og samfundsforskere har inden for de sidste 20 år stillet spørgsmål ved udviklingsbegrebet og dets fundering i en vestlig rationalitetsmodel (Escobar 1991, Esteva 1992). I denne model forstås udvikling oftest som en overførsel af teknisk og faglig karakter, som skal bidrage til målgruppens muligheder for at udvikle egne ressourcer (Christensen 1989). I forlængelse heraf har der været et opgør med den top- og ekspertstyrede tilgang til udviklingsprojekter. Inddragelse af 'målgrupperne' for udviklingen, som vidende og kyndige sociale aktører, er således blevet et centralt element i udviklingsteorien (Long 1992).

Befolkningsudvikling på Nordvestlolland

Onsevig ligger i Lolland Kommune. Før den seneste kommunereform hørte Onsevig til i Ravnsborg, som bl.a. var kendetegnet ved at være den kommune, som siden forrige kommunesammenlægningen i 1970 havde haft den største procentvise befolkningstilbagegang. Der var i Ravnsborg et meget stort fødselsunderskud, en høj gennemsnitsalder, en mangel på personer mellem 20 og 40 år og en stor fraflytning af unge mellem 15 og 24 år. Op til kommunereformen var der nogenlunde balance mellem til- og fraflytning, og tilflytningen var karakteriseret ved en stor andel af borgere på overførselsindkomst (Frantsen 2003). Men her var stadig tale om en befolkningstilbagegang, idet dødelighedsraten var markant højere end fødselsraten.

Det lokale forankring og engagement i landdistriktsudvikling

Ifølge samfundsforsker Lars O. Persson er det især i landdistrikter med et faldende befolkningstal vigtigt, at befolkningen både erkender problemerne, men samtidig også er bevidste om egne ressourcer og muligheder, så de kan inddrages i at skabe en bæredygtig udvikling (Persson 2002). Det vurderes endvidere af Erhvervsfremme Styrelsen, at netop lollikkerne i nogle sammenhænge fremstår som havende en lav grad af kollektiv bevidsthed, der ikke er gunstig, hvis man ønsker at fremme eksempelvis bosætning. Derfor bør der fokuseres på at forbedre Lollands image både overfor potentielle tilflyttere, men også og ikke mindst overfor lollikkerne selv (Erhvervsministeriet 1998).

Onsevig Landsbyplan projektet er et rigtig godt eksempel på, hvorledes lokale ressourcer og aktører er en realitet - også på det yderste Vestlolland. Image-termen er lidt smart. I bund og grund handler det om, hvordan andre ser på Lolland og lollikkerne, men altså aller mest om hvordan vi ser os selv og vores egn på.

Antropologen Gunnar L. H. Svendsen fastslår at "...de fleste af os vel stadig - et eller andet sted indeni - er landboere. Vi lever måske ikke vores liv på landet, men mange af os lever med drømmen" (Svendsen 2002a). I forbindelse med kommunalreformen i 1970 og den 'landsbydød', der fandt sted i de efterfølgende år, opstod den danske landsbysamfundsbevægelse med paraplyorganisationen Landssammenslutningen af Landsbysamfund som toneangivende.

Denne sammenslutning har arbejdet både politisk og organisatorisk med udvikling i landdistrikterne (Diklev 2002).

Gennemslagskraften har været stor og Gunnar Svendsen mener ligefrem, at organisationen har bidraget til at skabe en ny landboidentitet, som udspringer af tilflytternes drømme om det ideelle liv på landet (Svendsen 2002b). Man er således i 1970'erne i denne sammenhæng begyndt at benytte forskellige akademiske begreber til at beskrive livet i landsbyerne. Det er blandt andet ord som 'lokalsamfund', 'nærdemokrati', 'landsbymiljø', 'bæredygtig', 'egnsudvikling', 'fællesskab' og 'udviklingsproblemer' (Svendsen 2002b) for nu blot at nævne nogle få.

Samspil med tilflyttere

Antropologen Gunnar Svendsen lavede i forsommeren 2003 en interviewundersøgelse om de nye tilflytters problemer og muligheder i den daværende Ravnsborg Kommune. Han påpegede blandt andet, at man i nogle sammenhænge ikke var særlig dygtige til at integrere de nye tilflyttere, fordi man oftest som udgangspunkt anså de tilflyttere som en byrde, frem for en ressource. Og det på trods af at man i høj grad har brug for tilflytning for at imødegå det dalende befolkningstal. Kun Grøn Verden, Kunstforeningen Ravnen og Fejø Bosætningsgruppe fremhæves specifikt som skabende fleksible netværk hvor tilflyttere hurtigt integreres (Svendsen 2003), hvilket måske ikke er helt retfærdigt, hvis man har de mange frivillige foreninger i den gamle Ravnsborg Kommune i mente. Der er dog ingen tvivl om at arbejdet i beboerforeningen 'Landsbyen Onsevig' gør, at man også her kan tale om et fleksibelt netværk, som virker integrerende.

Mentale lokale ressourcer i processen

I hele forløbet omkring udviklingen af Onsevigs helhedsplan er det tydeligt, at de lokale aktører i Onsevig er ressourcestærke og man konkluderer da også i nærværende statusrapport, at: "Processen har (også) vist, at der findes mange mentale råstoffer i et lokalsamfund, og at ulemperne ved at udvinde dem er meget begrænset, hvis de blot kapitaliseres i en åben dialog".

Onsevig Landsbys helhedsplan er så lokalt forankret, som et projekt af denne art overhovedet kan være. Det betyder at lokale ressourcepersoner og ildsjæle i Onsevig er initiativtagere og i meget vid udstrækning centrale og styrende aktører i projektarbejdet. En lokalt defineret strategi som nærværende er afgørende for den brede lokale opbakning og ansvarstagen, som er central for projektets succes i et langsigtet perspektiv.

Centrale metodiske værktøjer i udviklingen af helhedsplanen

- Bestyrelsesmøder i beboerforeningen 'Landsbyen Onsevig'
- Åbne borgermøder
- Udsendelse af debataviser i Onsevig
- Etablering af arbejdsgrupper med temaerne; energi og forsyning, natur, turisme og arkitektur
- Fremtidsscenarietværksted
- Indhentelse af kompetencer udefra til varetagelse af projektledelse, forhold vedrørende bygningsskulptur, planforhold, processer, natur og finansiering.
- Samarbejde med Lolland Kommune og DONG Energy
- Formulering af lokal ønskeseddel og siden 'Onsevig Landsbyplan'
- Vedvarende lokal dialog om udviklingen af projektet i Onsevig

Er metodikken anvendelig andre steder?

Det har været påpeget at omstændighederne i Onsevig er så specielle, at der kan rejses tvivl om metodikkens anvendelighed i andre danske landdistrikter. Blandt andet har det været nævnt at Onsevigs udgangspunkt med en statslig reservation til a-kraft og en stormflod, har skabt et solidt udgangspunkt for den kollektive forståelse for nødvendigheden af at arbejde med bæredygtighed og alternativ energi. Det er uden tvivl også rigtigt i Onsevig. Det ændrer imidlertid ikke ved den universale relevans i at anvende de afprøvede metodikker i andre sammenhænge.

LITTERATURLISTE

Christensen, Asger

1989 Udviklingsbegrebet: Vestens oprindelses- og identitetsmyte. I: *Jordens Folk* 24 (4). København: Dansk Etnografisk Forening.

Diklev, Barbara

2002 Udviklingen i landsbyerne - set fra Landsforeningen af Landsbysamfunds perspektiv. I: *Jordens Folk* 37(4). Århus: Dansk Etnografisk Forening.

Escobar, Arturo

1991 Anthropology and the Development Encounter. The Making and Marketing of Development Anthropology. I: *American Ethnologist* 18.

Erhvervsministeriet

1998 *Lolland – udkant under udvikling*. Erhvervsfremme Styrelsen, Erhvervsministeriet.

Esteva, Gustavo

1992 Development. I: *The Development Dictionary. A Guide to Knowledge as Power*. Sachs, W, (ed.) London: Zed.

Frantsen, Steen

2003 *Befolkningsudviklingen i Ravnsborg Kommune - udvikling eller afvikling?* Projekt opgave i Samfundsvidenskabelig metode 2002/2003. Danmarks Forvaltningshøjskole.

2003 *Befolkningsudviklingen i delområder af Ravnsborg Kommune 1993 – 2003*. Tillæg til: *Befolkningsudviklingen i Ravnsborg Kommune - udvikling eller afvikling?* Projekt opgave i Samfundsvidenskabelig metode 2002/2003. Danmarks Forvaltningshøjskole.

Long, Norman

1992 From Paradigm Lost to Paradigm Regained? I: *Battlefields of Knowledge*. Long, N & A. Long (eds.). London: Routledge.

Persson, Lars O.

2002 Policy and Politics in Rural and Regional Development. I: *Rurality, Rural Policy and Politics in a Nordic-Scottish Perspective*. Esbjerg: Danish Centre for Rural Research and Development

Svensen, Gunnar L. H.

2002a Livet på landet – drøm og virkelighed. I: *Jordens Folk* 37(4). Århus: Dansk Etnografisk Forening.

2002b Drømmen om det rigtige liv på landet. I: *Jordens Folk* 37(4). Århus: Dansk Etnografisk Forening.

2003 Vi hilser da på hinanden...*De nye tilflyttere i Ravnsborg Kommune: Problemer og muligheder*. Esbjerg: Center for Forskning og Udvikling i Landdistrikter.

Byskovvej i Onsevig, således som miljøet så ud i 1953 og i 2009. Står det til beboerne i Onsevig ligner det sig selv også i 2018. Det er et af helhedsplanens vigtigste budskaber, at der ikke nødvendigvis er nogen konflikt i at respektere det bestående - og samtidig respektere behovet for ændringer, udvikling og nytænkning.

ONSEVIG LANDSBYPLAN TEORI & METODIK

2010